

Västtyska problem

I en av Utrikespolitiska institutets skriftserier (1950-talets världspolitik) har den tyske publicisten och politikern Willy Brandt utgivit en bok om Västtyskland (KF:s bokförlag, 6:50). Med sin något väl handboksmässiga form ger skriften en utmärkt orientering över Västtysklands utveckling och problem. Objektiviteten är beundransvärd, särskilt med tanke på att Brandt som socialdemokratisk representant för Berlin i förbundsdagen är starkt engagerad i striden mellan väst och öst och mellan regeringskoalitionen och oppositionen. Det är knappast möjligt att ur framställningen utläsa något ståndpunktstagande till de aktuella och hetsigt omstridda frågor som en stor del av boken behandlar.

De väldiga framstegen under de senaste åren framhålls med rätta. Trots att på 50 miljoner invånare kommer omkring 10 miljoner flyktingar har arbetslösheten stannat vid ett antal som motsvarar en bråkdel av de nyinflyttade (nu drygt en miljon). Det är som om Sverige skulle motta omkring hälften av Finlands befolkning och inom ett par år finna samsättning för flertalet. Om index för produktionen år 1936 sättes till 100, var den 63 år 1948 och 145 år 1952, alltså mer än en fördubbling på fyra år. Bostadsproblemet, det svåraste av alla, har angripits med utomordentlig energi; i slutet av år 1952 hade man i det närmaste ersatt de 2,3 miljoner bostäder som förstörts under krigets bombningar. Denna utveckling innebär emellertid inte — vilket resenärer i Tyskland lätt föreställer sig — att en standard uppnåtts som motsvarar den skandinaviska eller engelska. Tyskland har inte, vilket med visst fog kunde sägas i mitten på 20-talet, vunnit på kriget i relation till seg-rarna. De investeringar som varit nödvändiga har haft som konsekvens att blott en begränsad del av produktionsökningen kunnat gå till privat förbrukning. Realinkomsten för de enskilda har möjligen under senaste tid stigit till förkrignivån, medan den på andra håll gått starkt uppåt. Bostadsproduktionen har, särskilt på grund av flyktingsströmmen, med flera miljoner bostäder understigit behovet. Miljoner tyskar lever i en fat-

tigdom som saknar motstycke i Nord- och Västeuropa.

Politiken i Bonnrepubliken har, i jämförelse med både Weimarregimen och kejsardömet, trots alla sensationella konflikter kännetecknats av rättning mittåt. De extrema riktningarna, de mot själva den rådande ordningen fiendliga, har aldrig varit så svaga i tysk politik. Socialdemokraterna har övergivit marxismen, den doktrinära socialiseringslinjen och den aggressiva antikyckligheten; framför allt har de blivit klart nationella, delvis utan tvivel i avsikt att "förhindra att de nationella intressena missbrukas av extrema element". De partier eller rörelser som motsvarar nazister och tysk-nationella under Weimartiden eller den antidemokratiska konservatismen under kejsartiden har hittills varit svaga. De tre stora partierna, de kristliga demokraterna (CDU), socialdemokraterna och de fria demokraterna, är i realiteten lika väl som till namnet bestämda anhängare av folkstyrelsen. De uppmärksammade motsättningarna mellan regeringskoalitionen och socialdemokraterna i förbundsrepubliken måste ses mot bakgrunden av att samtliga de stora partierna i skilda variationer etablerat samverkan i delstaterna.

Det mest svårastående i aktuell tysk partipolitik är striden mellan regeringspartierna och den socialdemokratiska oppositionen rörande utrikeslinjen. Man är enig i sin klara principiella västorientering, men medan regeringen Adenauer i politisk och militär anslutning till västmakterna ser den enda möjligheten att nå ett enigt Tyskland, kräver socialdemokraterna att enhetsfrågan först skall avgöras. På denna punkt är Brandts framställning föga upplysande. Kanske tvivlar han, som så många tyska socialdemokrater, på det egna partiets linje. Det ligger nära till hands att se denna som väsentligen en taktisk position inför höstens val. Kravet på Tysklands enande är självfallet det primära för alla tyskar — och därför en populär lösen i propagandan — men hur kan man tänka sig en frigörelse av östzonen och dess anslutning till Västtyskland genom en neutralitetspolitik som söker spela ut de båda stora maktlägren mot varandra? Det är dock uppen-

bart att ett enat Tyskland måste bli ett antikommunistiskt och antityrskt Tyskland.

Nynazismen är den politiska företeelse i Västtyskland som mest uppmärksammas i utlandet. Det är förstället att dess framgångar och utsikter ofta överdrives, särskilt med tanke på att den gamla nazismen under många år var en obetydlig och nästan förbisedd rörelse, som sedan på kort tid svällde ut till ett stort parti med det totala maktövertaget; det som ett snabbt vunnet mål. En tendens finns emellertid, särskilt i pressen, att framhäva alla nynazistiska aktioner — med deras sensationella karaktär — under bortseende från det mera varaktiga och väsentliga i läget. I en artikel i det senaste numret av den amerikanska tidskriften The New Leader kritiserar denna tendens, med adress särskilt till New York Times. Bland annat påpekas att New York Times liksom många andra tidningar på en gång vantolkade och gjorde sensation av den bekanta opinions-

undersökning i januari detta år som kunde utläggas som ett bevis på nynazismens växt; de många bevisen på de demokratiska riktningarnas överväldigande styrka har däremot inte beaktats, eller berörts blott i förbigående.

Faran för en nynazism av betydelse synes i själva verket mycket ringa. Man är nu beredd att ingripa mot dylika rörelser på ett helt annat sätt än under Weimarrepubliken; ett uttryck därför är författningsdomstolens upplösning av socialistiska rikspartiet i oktober förra året. Viktigare är att nynazistiska riktningar vid val efter val visat sig locka endast en ringa bråkdel av väljarna. Den spridda föreställningen att en nynazism hotar utgå från att det här är fråga om ett ofrånkomligt uttryck för tysk karaktär — medan det vid varje undersökning påtagliga förhållandet är att nazismens frammarsch i början av 30-talet främst måste ses som konsekvensen av ett fruktansvärt ekonomiskt krisläge.